

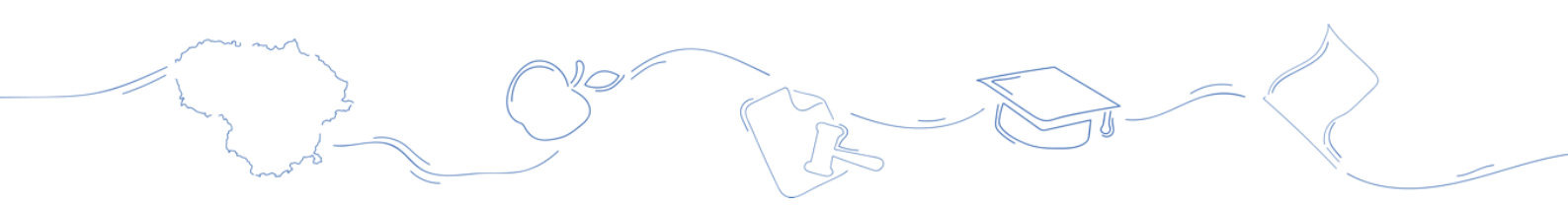
LR Seimo narei Silvai Lengvinienei

Dėl Vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindų įstatymo projekto

2024 m. gegužės 17 d.

Sveikiname iniciatyvą visapusiškai sureguliuoti vyresnio amžiaus žmonių politiką, kuri apima įvairių ministerijų kompetencijų sritis, tačiau siūlomo Vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindų įstatymo projekto (toliau – Įstatymas) nuostatos, mūsų požiūriu, iš esmės nesprendžia valstybei, visuomenei ir vyresniems žmonėms kylančių iššūkių. Pagrindiniai argumentai yra šie:

1. Didžioji dauguma Įstatymo nuostatų yra nukopijuotos iš Jaunimo politikos pagrindų įstatymo, kuris buvo rengtas prieš du dešimtmečius ir neatliepia XXI a. valstybės, visuomenės ir vyresnio amžiaus žmonių poreikių.
2. 1 straipsnyje tik apibrėžiama įstatymo įgyvendinimo struktūra, todėl neaiški įstatymo paskirtis, tikslas, siekiamas pokytis, numatomas poveikis ir rezultatai. Neaišku, ar norima Lietuvoje stiprinti veikliąją ilgaamžystę (angl. *active aging*), t. y. padėti vyresnio amžiaus žmonėms kuo ilgiau išlikti atsakingais už savo gyvenimą ir prisidėti prie ekonomikos plėtros (sidabrinė ekonomika) ir visuomenės gyvenimo, formuoti teigiamas senėjimo kultūros ir senatvei palankios visuomenės nuostatas kaip vieną iš veiksmingų būdų reaguoti į demografinius pokyčius ir pan.
3. 2 straipsnio 2 dalyje nepagrįstas asmenų nuo 60 metų priskyrimas vyresnio amžiaus žmonių grupei.
4. 2 straipsnio 3 ir 5 dalyse vyresnio amžiaus žmonių organizacijos ir su vyresnio amžiaus žmonėmis dirbančios organizacijos atskyrimas mūsų požiūriu yra neracionalus ir netikslus, kadangi šiuo metu nemažai organizacijų atlieka ir vyresnio amžiaus žmonių telkimo, ir paslaugų teikimo funkcijas taip, kaip tai ir numatyta 13 straipsnyje.
5. 3 straipsnyje įvardytos svarbiausios vyresniems žmonėms politikos sritys suformuluotos pernelyg abstrakčiai ir deklaratyviai, orientuojantis į procesą, todėl neužtikrina pokyčio. Nei šiame, nei kituose įstatymo straipsniuose nenumatyti pokyčio vertinimo ir finansavimo mechanizmai. Be to, įvardytos ne visos svarbios šiai amžiaus grupei sritys, pavyzdžiui, neminimi skurdo mažinimo, būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymo, transporto ir susisiekimo, sveikos mitybos ir gyvensenos, teisinės pagalbos, amžiui pritaikytų paslaugų, įskaitant individualizuotos ilgalaikės priežiūros paslaugas, pasirengimo ekstremalioms situacijoms ir kt. Tai pat atkreipiame dėmesį, kad šio straipsnio 4 ir 5 punktuose nuostatos iš esmės pasikartoja. Nepaskirstytos institucijų atsakomybės pagal konkrečias politikos sritis. Svarstyti ir 1 papunktyje numatytas pajamų dydis, t.y. ar jis turėtų tik patenkinti jų svarbiausius poreikius, ar užtikrinti orų gyvenimą.
6. Svarstyti, ar numatyta steigti atskira vyresnio amžiaus žmonių reikalų koordinatoriaus pareigybė (numatyta 9 straipsnio 3 dalyje) būtų tikslinga, kadangi šiuo metu savivaldybėse jau veikia tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriai,

suaugusiųjų švietimo koordinatoriai, jaunimo reikalų koordinatoriai. Todėl siūlome įvertinti, ar (ir koku mastu) šių koordinatorių funkcijos nepersidengtų su vyresnio amžiaus žmonių reikalų koordinatoriaus funkcijomis, taip pat papildomų funkcijų priskyrimą.

7. Svarstytinas 11 straipsnyje numatytų vyresnio amžiaus žmonių reikalų tarybų steigimas savivaldybėse. Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu savivaldybėse veikia mažiausiai 5 patariamąsios tarybos (sveikatos, bendruomenių, nevyriausybinų organizacijų, asmenų su negalia, šeimų ir kt.). Todėl svarstytina, ar nevertėtų vyresnių žmonių politikos klausimų įtraukti į jau veikiančias tarybas ir stiprinti jų veiklą.
8. 13 ir 14 straipsniai pernelyg siaurai apibūdina vykdytojus ir reikalavimus, neapimdami visų veikėjų (valstybės, savivaldybių ir joms pavaldžių įstaigų, verslo ir nevyriausybinų organizacijų) vaidmens.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus, siūlome:

1. Inventorizuoti šiuo metu institucijų, įskaitant ir savivaldybes, vykdomas programas ir priemones bei remiantis surinktais duomenimis, nustatyti vyresnių žmonių politikos kryptis ir prioritetus.
2. Formuojant veiklios ilgaamžystės kryptis, remtis ES ir šalių narių strateginiais vyresnio amžiaus žmonių politikos formavimo dokumentais ir praktikomis bei JT aktyvaus senėjimo indekso duomenimis.
3. Apsvarstyti su socialiniais partneriais veiksmingiausius veiksmus tiek vyresniųjų žmonių politikos reglamentavimo, tiek ir įgyvendinimo požiūriu.
4. Numatyti konkrečius vyresniųjų žmonių politikos įgyvendinimo, įskaitant finansavimą, stebėsenos ir pokyčio vertinimo mechanizmus bei aiškias institucijų atsakomybes.

Direktorė

Judita Akromienė